

KAMMARRÄTTEN

RÄTTSFALL

Jordstyckningsrörelse

En f d hemmansägare C hade från av honom tidigare ägd jordbruksfastighet F under åren 1930—57 försålt ett 30-tal tomter. Vid försäljning av en till fastigheten gränsande gård R hade C undantagit ett markområde med eget registernr. benämnt G, från vilket område han under åren därefter till sommargäster sålt 4 eller 5 tomter (han hade även ombesörjt anskaffande av byggnadsplaner, faställda före 1959). Å området G fanns 7 hus för bofast befolkning och tomterna till husen hade tidigare varit s k arrendetomter, tillhöriga C. Av husägarna hade 5 friköpt tomtmarken. Under år 1961 hade ytterligare 2 husägare inlöst de tomter, å vilka deras byggnader var belägna.

Med anledning av försäljningen av sistnämnda båda tomter beskattade TN C år 1962 för inkomst av jordstyckningsrörelse för 520 kr.

Hos PN yrkade C att ej bli beskattad för vinst av ifrågavarande tomtförsäljningar. C anförde. De båda husens ägare hade påfordrat inlösen av marken enligt ensittarlagen. C hade ärvt fastigheten 1923 och byggnaderna hade funnits sedan före 1919. De båda husägarna hade

visserligen tidigare än 1961 velat inlösa marken, men C hade motsatt sig det. Då husägarna begagnat sig av ensittarlagen, hade han därigenom måst gå med på försäljning, vilken skett till synnerligen låga priser. Tomterna låg inte inom byggnadsplaneområdet utan avlägset därifrån och de båda tomterna befunno sig långt från varandra, varför det enligt C:s förmenande ej kunde sägas, att de båda markområdena måste hänföras till lagertillgång i av honom bedriven jordstyckningsrörelse.

TI avstyrkte bifall samt anförde. Av utredningen i målet syntes framgå, att C drivit jordstyckningsrörelse samt att all mark, C vid beskattningsårets ingång ägde, måste hänföras till lagertillgång i rörelsen. Försäljning av lagertillgång utgjorde skattepliktig inkomst av rörelse. Den omständigheten att ifrågavarande försäljningar skett jämlikt ensittarlagen kunde ej föranleda till annat bedömande liksom ej heller om fråga varit om ren expropriation.

PN gjorde ej ändring i TN:s beslut.

C fullföljde sin talan hos KR.

KR fann inte skäl bifalla C:s talan. Därvid yttrade KR. Av handlingarna i målet framgår, att C tidigare försålt tom-

ter från den fastighet, benämnd G, varom i målet är fråga, i sådan utsträckning och under sådana omständigheter i övrigt, att han därigenom måste anses ha bedrivit jordstyckningsrörelse. Vid sådant förhållande få jämväl de av honom under beskattningsåret företagna försäljningarna, oavsett att de sålda tomterna icke ligga inom planlagda områden och oavsett att försäljningarna skett av tvång, anses hänförliga till jordstyckningsrörelsen. Skäl till nedsättning i PN:s beräkning av vinstens storlek har icke visats föreligga. (KR:s utslag den 18/3 1965.)

Jfr RR:s utslag den 1/6 1965. Jordstyckningsrörelse ansågs ha bedrivits, trots att av samtliga 14 försäljningar så gott som alla skett enl. ensittarlagen eller under liknande förhållanden.

Kostnad för särtryck avdragsgill

B — kommunalanställd ämbetsman — hade i 1962 års deklaration vid beräkning av inkomst av tjänst tillgodofört sig avdrag med 510 kr för kostnader för inköp av 700 st särtryck av vissa publicerade uppsatser, vilka författats av honom.

TN vägrade avdraget.

Hos PN vidhöll B avdragsyrkandet.

PN ogillade B:s talan, enär ifrågavarande utgifter inte kunde anses utgöra nödiga kostnader för intäkternas förvärvande. (Två ledamöter ansåg att avdrag borde medgivas).

Hos KR fullföljde B sin talan samt framhöll, att han såväl vid föreläsningsverksamhet som vid fullgörande av uppdrag såsom konsult åt myndigheter ofta hade behov av att kunna tillhandahålla särtryck.

KR biföll avdragsyrkandet. (KR:s utslag den 18/6 1965.)

”Trevnad” för sjukhuspersonal

En lasaretsöverläkare J, vars inkomst under 1961 av bl a öppen mottagning å sjukhus överstigit 100.000 kr, hade i 1962 års deklaration vid beräkning av inkomst av tjänst tillgodofört sig bl a avdrag för kaffe m m till honom underordnad personal med 1.152 kr.

TN vägrade avdraget.

Hos PN yrkade J att erhålla avdraget och anförde. Kostnaden borde vara avdragsgill, då främjande av goda arbetsförhållanden på arbetsplatsen även medförde ökad prestation av personal i den öppna mottagningen med åtföljande högre inkomster för J. Dyl kostnad ansågs avdragsgill i rörelse och borde vara det även i detta fall, oavsett om J direkt var arbetsgivare eller endast chefsskap förelåg. För personal, materiel m m betalade J ersättning till sjukhuset för varje prov i öppen mottagning, varför J förmodade, att personalen indirekt avlönats av honom, i den mån personalens tjänster tagits i anspråk för prov, som givit honom inkomst av den öppna mottagningen. Kaffe, som en gång i veckan på hans bekostnad serverats, hade han ansett nödvändigt för att öka trivsel och stimulera arbetet.

PN vägrade avdraget.

Hos KR fullföljde J sin talan.

KR, som i sitt utslag fastslog, att någon anmärkning mot avdragets storlek inte gjorts, förklarade J med hänsyn till omfattningen av hans inkomst av öppen mottagning å sjukhuset och till vad i övrigt i målet upplysts berättigad till avdraget. (KR:s utslag den 17/5 1965.)

Extra avdrag med hänsyn till avsevärda sjukvårdskostnader

E — som var ensamstående och i sin deklaration år 1963 uppgivit 2.871 kr i nettointäkt av fastighet och 18.040 kr i inkomst av pension m m samt cirka 30.000 kr i förmögenhet — hemställde om avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga under återopande av sjukdom.

TN avslog framställningen.

Sedan E avlidit, yrkade dödsboet, att avdrag för nedsatt skatteförmåga måtte medgivas med 10.000 kr, och anförde. E hade länge lidit av invalidiserande sjukdom samt under beskattningsåret varit helt hjälplös och i behov av ständig tillsyn. En heltidsanställd vårdarinna hade måst anskaffas och vid skilda tillfällen jämväl extra natthjälp. Utgifterna för vården hade under beskattningsåret uppgått till minst 10.000 kr.

PN fann emellertid sådana omständigheter inte ha visats föreligga, att avdrag för väsentligt nedsatt skatteförmåga borde medges och lämnade därför dödsboets yrkande utan bifall.

Hos KR fullföljde dödsboet sin talan.

KR fann i sitt utslag på grund av i målet upplysta förhållanden avdrag för nedsatt skatteförmåga böra medgivas med ett såsom skäligen ansett belopp av 2.000 kr. (KR:s utslag den 11/8 1965.)

Engångsbelopp till frånskild maka

På grund av skilsmässoavtal hade fru S under en lång följd av år uppburet ett årligt understöd av 10.500 kr. För att säkerställa utbetalningarna hade dessa skett via en testamentsfond, upprättad av S:s förutvarande svärföräldrar.

TN frångick S:s år 1964 avgivna deklaration i så måtto, att till beskattning så-

som intäkt av tjänst upptogs ett belopp av 99.066 kr, som S från testamentsfonden uppburet såsom avlösning av det tidigare understödet å 10.500 kr.

PN — varest S yrkade taxering enligt deklarationen — biföll detta yrkande, därvid PN anförde i huvudsak. Ifrågasvarande utbetalning grundar sig på ett mellan svärföräldrarna upprättat testamente. Enligt detta skulle efter den sist avlidnes död viss del av kvarlåtenskapen deponeras i bank. Av avkastningen skulle till fullgörande av deras sons underhållsskyldighet gentemot S årligen utbetalas 10.500 kr, såvitt ej underhållsskyldigheten befanns ha upphört eller vara av honom själv fullgjord. I testamentet sägs vidare: "Skulle S träda i nytt gifte eller vår son avlida före henne, må, med anlitan av det deponerade kapitalet, underhållsskyldigheten, på sätt i avtalet bestämes, avlösas med 50.000 resp 100.000 kr" S:s förutvarande man avled 1963. På grundval av sist angivna bestämmelse i testamentet utbetalades till S i mars 1963 ett engångsbelopp av 99.066 kr. Enligt punkt 2 av anv till 31 § KL skall såsom periodiskt understöd betraktas vad som uppbäres från varje slags stiftelse, om och i den mån det i de för stiftelsen gällande stadgar är föreskrivet, att stiftelsens intäkter skola för all framtid eller viss tid tillfalla viss familj, vissa familjer eller bestämda personer. Stadgandet är inte så att förstå, att varje utbetalning till sådan person, som enligt stiftelsens stadgar äger eller tidigare ägt uppbära avkastningen helt eller delvis, skall betraktas såsom periodiskt understöd. Det torde få förutsättas att mottagaren vid tidpunkten för utbetalningen fortfarande tillhör den krets av personer, som enligt stiftelsens stadgar äger erhålla någon del av

den årliga avkastningen. Då S:s rätt till årligt underhåll från stiftelsen upphört i och med förutvarande makens död och hon sålunda vid tidpunkten för utbetalningen av ifrågavarande engångsersättning inte längre tillhör destinatärskretsen, kan stadgandet i nyssnämnda anv-punkt inte anses tillämpligt i förevarande fall. S kan ej heller av annan grund anses skattskyldig för den av henne uppburna engångsersättningen.

Hos KR yrkade TI faställelse av TN:s beskattningsåtgärder, därvid denne yttrade. Enligt punkt 2 av anv till 31 § KL skall såsom periodiskt understöd betraktas vad som uppbäres från varje slags stiftelse, om och i den mån det i de för stiftelsen gällande stadgar är föreskrivet, att stiftelsens intäkter skola för all framtid eller viss tid tillfalla viss familj, vissa familjer eller bestämda personer. Enligt nu ifrågavarande testamentsfonds stadgar skall fondens intäkter för all framtid tillfalla avkomlingar till testatorerna eller personer, som står dessa avkomlingar nära. Det till S utbetalade engångsbeloppet å 99.066 kr bör därför, likaväl som de tidigare till henne utgivna årliga understödsbeloppen, betraktas såsom för henne skattepliktig inkomst av tjänst. Den omständigheten, att hennes frånskilde make avlidit 1963 och engångsbeloppet till henne utbetalats i mars å, bör inte innebära, att S vid tiden för engångsbeloppets utbetalning ej längre tillhörde destinatärskretsen. Enligt uttryckligt stadgande i testamentet skulle ju, därest testatorernas son avlider före sin frånskilda hustru S, under förhandenvarande omständigheter underhållsskyldigheten avlösas med ett belopp av 100.000 kr.

KR: Ej ändring. (KR:s utslag den 22/6 1965.)

Litteratur

Aktiebolagens utskiftningsskatt

av K. G. A. Sandström, Norstedts, 317 sid. Pris häft. kr 36:—.

Författaren redogör i början av boken utförligt för utskiftningsskattens tillkomst-historia. Den börjar egentligen redan 1913, då riksdagen hemställde om utredning, huruvida och i vad mån, då ett aktiebolag upplöstes, bolagets uppsparade tillgångar, vilka icke utdelades förrän i sammanhang med bolagets upplösning, kunde göras till föremål för inkomstbeskattning hos delägarna. Frågan om beskattning av sådana vinstmedel hos bolag, som ej av bolagen utdelades, erhöi så småningom en provisorisk lösning genom den år 1919 införda B-skatten. När denna år 1926 avskaffades, hade frågan ånyo blivit aktuell och föremål för nya utredningar inom finansdepartementet och av särskilda sakkunniga. Man hade nu utbytt den under förarbetena använda benämningen upplösningsskatt mot beteckningen utskiftningsskatt. Termen utskiftning, ehuru hänförande sig till aktiebolagsrättsliga förhållanden, har, framhåller författaren, ingen hemortsrätt inom bolagslagstiftningen utan är en ren konstprodukt från skatterättens område. Till 1927 års riksdag avläts så proposition med förslag till förordning om skatt vid utskiftning av aktiebolags och solidariska bankbolags tillgångar. Propositionen blev i huvudsak bifallen och den 27 juni sistnämnda år utfärdades Kungl. Maj:ts förordning om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar.

Efter historiken följer författarens utläggning av själva lagstiftningen. Med sin